

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИДАЧІ СУДОВОГО НАКАЗУ

Резникова М.О.,
к.філос.наук., доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

У статті визначається перелік вимог, за якими видається судовий наказ, досліджується значення терміна «безспірність». Обґрунтовується доцільність виключення з переліку вимог, за якими видається судовий наказ, вимоги про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення.

Ключові слова: заява, безспірна вимога, судовий наказ, заявник, боржник, житлово-комунальні послуги.

Резникова М.А. / ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ВЫДАЧИ СУДЕБНОГО ПРИКАЗА / Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара, Украина

В статье приводится перечень требований, по которым выдается судебный приказ, исследуется значение термина «беспорность». Обосновывается необходимость исключения из перечня требований, по которым издается судебный приказ, требования о взыскании задолженности по оплате за жилищно-коммунальные услуги, телекоммуникационные услуги, услуги телевидения и радиовещания.

Ключевые слова: заявление, беспорное требование, судебный приказ, заявитель, должник, жилищно-коммунальные услуги.

Reznikova M.A. / PROBLEM QUESTIONS OF DELIVERY OF ORDER OF COURT / Dnepropetrovsk national university of the name Oles Gonchar, Ukraine

In the article the positive and negative position of both operating procedure of delivery of order of court and previous. A list over of requirements on that the order of court is given out is also brought, the value of term «is investigated indisputability». On the basis of current and previous of procedural legislation, scientific literature position « of debatableness» of requirements is grounded about the penalty of debt on payment of housing and communal services. Grounded, that requirement about the penalty of debt on payment of жилищно-коммунальных services must be examined in order of lawsuit production. The decision of housing and communal services and list of services that is plugged in this concept are given. The necessity of exception is grounded from the list of requirements on that the order of court is given out, requirement about the penalty of debt on payment for housing and communal services, telecommunication services, services of television and broadcast. A necessity to complement the list of requirements, on that the order of court is given out by a requirement, that is base on the transaction accomplished in writing, is also grounded.

Key words: statement, indisputable requirement, order of court, declarant, debtor, housing and communal services.

Постановка проблеми. Інститут наказного провадження був уведений у цивільно-процесуальне законодавство України у 2004 році з метою прискорення цивільного судочинства, підвищення його ефективності, спрощення судової процедури, оперативності судового захисту. Крім того, наказне провадження дозволило розвантажити суд від окремих категорій справ, які не є спором про право та не потребують детальної, складної й розгалуженої цивільної процесуальної форми позовного провадження.

Влітку 2010 року, після набрання чинності Законом України «Про судову систему і статус суддів», розділ Цивільного процесуального кодексу України (далі ЦПК), що регулює наказне провадження, зазнав радикальних, навіть революційних змін. Зміни стосувались як переліку вимог, за якими видається судовий наказ, порядку відкриття наказного провадження, так і порядку скасування судового наказу тощо. Деякі прогалини та неврегульовані питання, які існували раніше щодо правового регулювання підстав та порядку видачі судового наказу були усунені (на сьогодні процесуальний закон визначає, що наказне провадження відкривається шляхом постановлення ухвали, встановлюються вимоги щодо форми і змісту заяви про скасування судового наказу, порядок розгляду заяви про скасування судового наказу, розширена компетенція суду при розгляді заяви про скасування судового наказу тощо), втім ціла низка питань застосування наказного провадження лишається дискусійною.

Так, на нашу думку, дискусійним залишається питання переліку вимог, за якими видається судовий наказ.

Стан дослідження. Оскільки судовий наказ є новим процесуальним інститутом для українського цивільного процесу, сучасними вітчизняними науковцями він досліджений мало. Наказне провадження в цілому та вимоги, за якими може бути виданий судовий наказ, було предметом дослідження та розроблялось такими науковцями, як : Г. Ахмач, М. Балюк, О. Великорода, М.В. Вербіцька, Я. П. Зейкан, В.М. Кравчук, С. Логінова, Д.Д. Луспенник, О. Нешпа, М. Свідерська, О. Севрук, В. Тертишніков,

Г. Тимченко, О.І. Угриновська, С.Я. Фурса, С. Чернооченко, П. Шевчук, О. Штефан, М. Ясинок та інші.

Мета дослідження – на підставі аналізу наукової літератури та процесуального законодавства визначити та обґрунтувати доцільність виключення з переліку вимог, за якими може бути видано судовий наказ, вимогу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення.

Виклад основного матеріалу. Згідно з новою редакцією ст. 96 ЦПК України судовий наказ може бути виданий по п'яти категоріях цивільних справ (замість трьох відповідно до редакції ЦПК 2004 р.), якщо:

1) заявлено вимогу про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати;

2) заявлено вимогу про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника;

3) заявлено вимогу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості;

4) заявлено вимогу про присудження аліментів на дитину в розмірі тридцяти відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана зі встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших зацікавлених осіб;

5) заявлено вимогу про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів [1].

Отже, порівняно з попередньою редакцією даної статті бачимо, що вона зазнала значних, навіть радикальних змін. Перш за все хочеться відзначити, що законодавець виключив ч. 2 даної статті, де йшлося про інші випадки видачі судового наказу, чим зробив вище вказаний перелік вичерпним.

Це положення підтверджує і Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження» від 23 грудня 2011 року № 14, у п. 1 якого зазначено, що «перелік вимог, визначених ч. 1 ст. 96 ЦПК, які можуть розглядатися в порядку наказного провадження, є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає».

Більш того, відповідно до п. 2 зазначеного Пленуму «вимоги, за якими може бути виданий судовий наказ, передбачені статтею 96 ЦПК, підлягають судовому захисту виключно у порядку наказного провадження, оскільки ч. 3 ст. 118 передбачено, що позовна заява щодо вимог, визначених у ч. 1 ст. 96 ЦПК, може бути подана тільки в разі відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу або скасування його судом. Крім того, не допускається одночасне звернення до суду із заявою про видачу судового наказу та пред'явлення позову про той самий предмет із тих самих підстав» [2].

У ст. 100 ЦПК України законодавець зазначив, що лише на підставі однієї з вимог згаданої ст. 96 може бути видано судовий наказ. Другою дуже важливою умовою для застосування наказного провадження є те, щоб із заяви та поданих документів заявника не вбачалося спору про право, тобто вимоги заявника мають бути безспірними.

Термін «безспірність» у наказному провадженні використовують, як правило, щодо вимог заявника.

Лексичне тлумачення даної категорії означає безсумнівність, повну очевидність [3, с. 130]. Зрозуміло, що у наказному провадженні застосовують цей термін саме в такому, не правовому, значенні. Для того, щоб вимога заявника стала для суду «безсумнівною та очевидною», її необхідно підтвердити відповідними доказами (письмовими).

Вже згадуваний в роботі Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження» в п. 9 дає таке роз'яснення щодо безспірності вимог заявника: «Наявність спору про право (п. 2 ч. 3 ст. 100 ЦПК), яке є підставою для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу, вирішується судом у кожному конкретному випадку, виходячи із характеру та обґрунтованості заявленої матеріально-правової вимоги і документів, доданих до заяви. Наявність спору можна встановити відсутністю документів, що підтверджують наявність суб'єктивного права у заявника; документів, що підтверджують порушення суб'єктивного права або документів, що підтверджують виникнення права вимоги. Крім того, мають ураховуватися обставини, якщо із доданих документів вбачається, що боржник заперечує, не визнає або оспорує свій обов'язок перед заявником (кредитором); із доданих документів вбачається пропуск позовної давності. Така вимога може бути вирішена лише у позовному провадженні (ч. 3 ст. 267 Цивільного кодексу України). Разом із тим лише той факт, що договірні зобов'язання (наприклад, у частині оплати заборгованості телекомунікаційних послуг чи послуг телебачення і радіомовлення) не виконуються, без обґрунтування причин, не вважається наявністю спору про право» [4].

Ю. Березюк зазначає, що «безспірність вимог заявника ще не означає відсутності спору про право – основної ознаки позовного провадження. Спір між кредитором і боржником існує, бо інакше кредитор не звертався б до суду та не мав би проблем з виконанням договору. Проте докази правочину для суду є безспірними, тому і справи називаються безспірними» [5, с. 194].

Нова редакція статті 96 виключила таку підставу для видачі судового наказу, як вимога, яка ґрунтується на правочині, вчиненому у письмовій формі. Однак у п. 3 ч. 1 ст. 96 ЦПК законодавець передбачив можливість стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг,

телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості через судовий наказ.

На нашу думку, на тлі постійного підвищення цін на комунальні послуги, а особливо газ та теплопостачання, в умовах зростаючої інфляції актуальним є питання стягнення заборгованостей за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення в порядку наказного провадження.

Тим більше, що аналіз судової практики щодо видачі судового наказу свідчить, що найбільша кількість звернень до суду із заявами про видачу судового наказу саме з вимогами про стягнення заборгованостей за оплату житлово-комунальних послуг.

Як вже зазначалось, ст. 96 ЦПК у попередній редакції містила норму щодо видачі судового наказу на підставі вимоги, яка ґрунтується на правочині, вчиненому у письмовій формі.

З. Ромовська та Н. Шумська «вітають цю зміну, оскільки накази, видані судами на підставі такої вимоги, боржники майже завжди оскаржували. Якщо йшлося про вимогу банку у зв'язку з неповерненням кредиту, заперечення боржників у всіх випадках стосувалися законності стягнення плати за користування грошми після закінчення строку договору, одночасного стягнення пені і штрафу та способу їх нарахування» [6, с. 193].

Ми ж не підтримуємо вище зазначену позицію і, навпаки, вважаємо такий крок законодавця непослідовним, оскільки саме за цією категорією вимог видавалася основна частка судових наказів.

Так, у 2008 р. за даною вимогою було видано 91,6 % (406,5 тис.) судових наказів, у 2009 р. – 86,4 % (359,0 тис.), при цьому у 2009 р. було скасовано 6,5 % судових наказів усіх категорій [7, с. 186].

А матеріали узагальнення Верховного Суду України свідчать, що переважну більшість справ із підстав п. 1 ч. 1 ст. 96 ЦПК становили справи щодо видачі судових наказів про стягнення грошових коштів за такими категоріями: заяви банків про стягнення з фізичних осіб боргу за кредитними договорами; заяви фізичних осіб щодо грошових коштів, наданих ними іншим особам у позику за письмовим договором (як правило, позики); заяви щодо стягнення заборгованості за надані комунальні послуги, електропостачання, газопостачання, послуги зв'язку, оренду землі тощо [8].

Стосовно ж того, що «боржники майже завжди оскаржували» накази, видані за такими вимогами, необхідно нагадати, що з 01 вересня 2005 року і до 07 липня 2010 року взагалі діяв інший порядок скасування судового наказу (ст. 106 в редакції на момент вступу у дію чинного ЦПКУ).

Так, на той час заява боржника про скасування судового наказу, яка була подана у встановлений строк, розглядалась судом протягом 5 днів із дня її надходження без виклику сторін та без судового розгляду. Про скасування судового наказу виносилась ухвала. ЦПК України на той час взагалі не містив якихось особливих вимог щодо форми і змісту заяви [9, с. 163]. Подана заява, незалежно від обґрунтованості заперечень, була стовідсотковою підставою для скасування судового наказу.

Ми вважаємо, що коло проблемних питань, які виникали при застосуванні наказного провадження з приводу вимог, що ґрунтуються на письмовому правочині, вирішив у своїх узагальненнях Верховний Суд України [10]. Надалі, на наш погляд, видача судових наказів про стягнення коштів відповідно до письмових правочинів лише б удосконалювалась.

На нашу думку, вимога, що ґрунтується на правочині, вчиненому у письмовій формі, повинна бути включена до переліку вимог, передбаченого ст. 96 ЦПК України.

Повертаючись до нової вимоги щодо стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості через судовий наказ, на нашу думку, необхідно з'ясувати, що розуміється під терміном «житлово-комунальні послуги».

Так, відповідно до ч.1 ст. 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил [11].

Найбільша кількість вимог стосується саме комунальних послуг, до яких відповідно до п.1, ч. 1 ст. 13 вищезазначеного закону належить централізоване постачання холодної води, централізоване постачання гарячої води, водовідведення (з використанням внутрішньо будинкових систем), газо– та електропостачання, централізоване опалення, а також вивезення побутових відходів тощо.

Усі згадані ресурси (газ, вода, електропостачання, централізоване опалення тощо) надають споживачам (абонентам) на підставі відповідних публічних договорів, договорів приєднання.

Так, Цивільний кодекс України (далі ЦК) у ст. 714 містить норми щодо договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу, які ми можемо застосувати з даної категорії справ. За цим договором одна сторона (постачальник) зобов'язується надавати іншій стороні (споживачеві, абонентові) енергетичні та інші ресурси, передбачені договором, а споживач зобов'язується оплачувати вартість прийнятих ресурсів. Норми згаданої ст. 714 ЦК регулюють постачання не лише електричної енергії, а й води і тепла, які надають населенню згідно з Правилами надання послуг із централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими Постановою КМУ від 21 липня 2005 року № 630 [12].

Представники постачальників вищевказаних ресурсів (водоканали, підприємства-постачальники газу тощо) як документи, що додаються до заяви про видачу судового наказу, можуть подавати примірники договорів, на основі яких вони надають відповідні ресурси, а також довідки та квитанції, що підтверджують заборгованість боржника та чітко визначають її розмір.

Однак, як зазначає С. Петрова, «проблеми житлово-комунального господарства є актуальними і невідкладними, адже це нагальні питання повсякденного життя, стосуються без винятку усіх громадян. Однією з причин, що веде до виникнення проблем, є не укладення договорів на надання житлово-комунальних послуг. На перший погляд ця проблема нібито є і дрібною, але з її вирішенням поліпшиться ситуація взаємовідносин між споживачами та виробниками/виконавцями житлово-комунальних послуг» [13].

Більшість науковців-процесуалістів та юристів практиків вважають, що вимога про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних та інших послуг в абсолютній більшості випадків є безспірною та простою. Стягнення індексу інфляції та неустойки у розмірі трьох відсотків річних визначено в ч. 2 ст. 625 ЦК, тому не є новим пунктом 3 ч. 1 ст. 96 ЦПК щодо таких наслідків невиконання грошового зобов'язання. Можна стверджувати, що за допомогою такого правила договірна дисципліна в цій сфері підвищиться [14, с. 193].

Однак далеко не всі процесуалісти погоджуються з думкою про «простоту та безспірність» зазначених вимог.

Так, В. Кравчук та О. Угриновська з приводу вимоги щодо стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг у порядку наказного провадження зазначають, що «практика судів щодо стягнення такої за-

боргованості різна. Трапляються випадки, коли власник (наймач) квартири або будинку фактично проживає у квартирі або будинку, споживає послуги з тепло-, водопостачання, водовідведення тощо, але письмового договору з ним постачальники цих послуг не уклали. Фактично заборгованість утворюється, але її не можна вважати такою, що ґрунтується на правочині, вчиненому у письмовій формі. Її розміри та підстави виникнення повинні встановлюватись судом у позовному провадженні. Тому суди в таких випадках правильно відмовляють у видачі судового наказу.

Однак суди часто роблять висновок про те, що сам факт надання комунальними підприємствами комунальних послуг і споживання їх наймачем чи власником житла свідчать про те, що сторони перебувають у договірних відносинах.

Такий підхід не є обґрунтованим, адже основною підставою, що дає змогу розглядати аналогічні справи у наказному провадженні, є наявність належного чином укладеного і підписаного сторонами письмового договору» [15, с. 281–281].

Аналогічної позиції дотримується і Д. Луспенік. На його думку, «складними у судовій практиці виявилися питання щодо можливості видачі судового наказу за договорами про надання населенню житлово-комунальних послуг, послуг водо-, теплопостачання, електрозв'язку тощо.

В юридичній літературі з деякими уточненнями, але безспірно зазначається про можливість видачі в таких випадках судового наказу» [16, с.104–105; 17, с. 88].

Однак, на нашу думку, однозначно сказати, що при будь-яких житлово-комунальних та інших подібних договорах суд вправі видавати судовий наказ, не можна.

У більшості комунальних договорів чітко не зазначені визначені грошові обов'язки споживачів послуг, оскільки вказується лише про обов'язок вносити плату відповідно до загальної площі квартири без зазначення розміру цієї плати. При цьому в договорі зазначається, що невід'ємною частиною договору є розрахунок щомісячних платежів за послуги, який ніколи не підписується споживачем послуг. При наявності таких договорів у суду немає права на видачу судового наказу, оскільки немає підпису споживача послуг у письмовому правочині, з якого вбачалась би безспірність вимог щодо грошового зобов'язання в певному розмірі. Крім того, зазвичай договір укладається і підписується одним членом сім'ї, власником квартири, а в квартирі можуть бути зареєстрованими й інші особи, які також за правилами ЖК України повинні сплачувати послуги разом із власником квартири, оскільки вони несуть такі ж обов'язки щодо утримання житла, як і власник квартири (за таких умов договору не може діяти правило про те, що кредитор вправі пред'явити вимоги до всіх або будь-кого із солідарних боржників). Слід також звернути увагу на те, що регулярна несплата щомісячних комунальних послуг практично вказує на спірність вимог. Тобто боржник не виконав своє зобов'язання, а за якихось причин відмовляється від його добровільного виконання, тобто фактично оспорує вимоги» [18, с. 432–433].

Продовжуючи позицію «спірності» вимоги про стягнення за житлово-комунальні послуги, необхідно зазначити, що відповідно до ст. 20 ч.1 п.п. 5–6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» споживач має право: на зменшення розміру плати за надані послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості в порядку, визначеному договором або законодавством; на несплату вартості житлово-комунальних послуг за період тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї при відповідному документальному оформленні, а також за період фактичної відсутності житлово-комунальних послуг.

Однак реалізація вищезазначених прав можлива лише в процесуальній формі позовного (спірного) провадження

ня. Споживач під час розгляду справи в позовному провадженні, перебуваючи в процесуальному становищі відповідача, заперечуючи проти пред'явленого позову, може посилатись взагалі на ненадання відповідних послуг, надання їх неналежної якості, нав'язування послуг, які не задовлялись споживачем, тощо.

Окремо слід зупинитись на неможливості застосування правил позовної давності при розгляді зазначених вимог у порядку наказного провадження.

Аналіз судової практики щодо видачі судових наказів про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення, всупереч роз'ясненням п. 9 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження», показав, що досить часто заявники просять стягнути з боржника заборгованість більш ніж за останні три роки, і зрозуміло, що в такому випадку суди видають наказ щодо стягнення всієї суми заборгованості, оскільки суд при видачі наказу не може частково задовольнити вимоги заявника.

Однак ст. 257 ЦК України встановлює тривалість загальної позовної давності у три роки. Так, позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу (ст. 256 ЦК) [19].

Нагадаємо, що за чинним ЦК позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін. Договір про збільшення позовної давності укладається в письмовій формі. Позовна давність, встановлена законом, не може бути скорочена за домовленістю сторін (ст. 259 ЦК).

Відповідно до ст. 261 ЦК перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

Ст. 267 ЦК визначаються наслідки спливу позовної давності, до яких, зокрема, належить те, що позовна давність застосовується судом лише за заявою сторони у спорі, зробленою до винесення ним рішення; вплив позовної

давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові тощо.

Таким чином, якщо заявник (стягувач) подає до суду заяву про видачу судового наказу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення і просить стягнути з боржника заборгованість більш ніж за останні три роки, то в даному випадку необхідно констатувати порушення прав боржника.

Нагадаємо, що, якщо заявник звертається до суду з вимогою про видачу судового наказу, така заява повністю відповідає вимогам, які до неї пред'являються законом; ст. 96 ЦПК передбачає, що суд повинен у триденний термін видати судовий наказ без проведення судового засідання і виклику стягувача та боржника для заслуховування їх пояснень. Тобто боржник не буде мати можливості заявити клопотання про застосування судом позовної давності. Крім того, не слід забувати про приписи ч. 3 ст. 118 ЦПК, якою передбачено, що позовна заява щодо вимог, визначених у ч. 1 ст. 96 ЦПК, може бути подана тільки в разі відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу або скасування його судом.

Зауважимо, що відповідно до ч. 3 ст. 307 ЦПК ухвала апеляційного суду про відхилення апеляційної скарги на судовий наказ і залишення судового наказу без змін є остаточною і оскарженню не підлягає. Тобто можливість касаційного оскарження судового наказу відсутня.

Аналіз попереднього та чинного процесуального законодавства та напрацювання юридичної доктрини, присвячених указаній проблематиці, дозволив автору дійти таких висновків:

– зважаючи на численні спірні питання, які можуть виникнути при розгляді вимоги про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, ми пропонуємо зазначену категорію вимог розглядати за правилами і в порядку позовного провадження;

– для унеможливлення порушення прав боржника у наказному провадженні пропонуємо чинну ч. 1 п. 3 ст. 96 ЦПК України виключити і викласти її в такій редакції: «заявлено вимогу, яка ґрунтується на правочині, вчиненому у письмовій формі».

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України [текст] чинне законодавство України зі змінами та доповнення станом на 12 січня 2015 р. : (відповідає офіційному текстові) – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 160 с.
2. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23 грудня 2011 р. № 14 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sc.gov.ua>
3. Гражданский процессуальный кодекс советских республик. Текст и практический комментарий / под ред. А. Малицкого. – Х., 1926. – 346 с.
4. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.
5. Цивільний процес : інтерактивний курс. – Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2007. – 615 с.
6. Ромовська З., Шумська Наталія, Шумська Надія. Цивільний процесуальний кодекс : науково-практичний аналіз. – 2-ге вид. – К.: ВД «Дакор», 2014. – 600 с.
7. Свідерська М. В. Деякі аспекти застосування наказного провадження на практиці : збірник тез наукових робіт учасників І Всеукраїнської цивілістичної наукової конференції студентів та аспірантів / М. В. Свідерська / Одеська національна юридична академія. – Одеса : Фенікс, 2006. – С. 185–187.
8. Практика розгляду судами цивільних справ у наказному провадженні : Узагальнення судової практики, Верховний Суд України : Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/>
9. Коментар цивільного процесуального кодексу України / (Зейкан Я.П.). – К. : Юридична практика, 2006. – 560 с.
10. Практика розгляду судами цивільних справ у наказному провадженні : Узагальнення судової практики, Верховний Суд України.
11. Про житлово-комунальні послуги : Закону України від 24 червня 2004 р. № 1875-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/go/1875-15>
12. Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджені Постановою КМУ від 21.07.2005 р. № 630. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/>
13. Петрова С.М. Правові питання у сфері надання житлово-комунальних послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/8394>
14. Кравчук В. М., Угриновська О.І. Науково-практичний коментар до Цивільного процесуального кодексу України. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2010. – 800 с.
15. Фурса С.Я., Щербак С.В., Євтушенко О.І. Цивільний процес України : Проблеми і перспективи : Науково-практичний посібник. – К. : Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2006.
16. Фурса С.Я., Цюра Т.В. Докази і доказування у цивільному процесі : Науково-практичний посібник. – К. : Видавець Фурса С.Я., КНТ, 2005. – 256 с.
17. Луспенник Д.Д. Розгляд цивільних справ судом першої інстанції. – Харків : Харків юридичний, 2006. – 480 с.
18. Цивільний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/go/435-15>